

Môže byť AI podnikateľom?

30.7.2026 - Katarína Ševčíková | INESS

Predstavte si, že vojdete do kaviarne alebo obchodu a zistíte, že podnik vedie umelá inteligencia. Znie to ako scéna zo sci-fi filmu, ale v skutočnosti nemá ďaleko od reality. Startup Andon Labs dal AI agentke Lune počiatočný kapitál vo výške 100-tisíc dolárov a 3-ročný prenájom fyzických priestorov v San Franciscu. A tak vznikol obchod Andon Market. Jej „sestra“ Mona dostala na starosť kaviareň v Štokholme. Ich činnosť bola pôsobivá aj komická zároveň.

Agentky dokázali vyhľadať dodávateľov, objednať tovar aj riadiť ľudí. Zároveň predávali niektoré produkty pod nákupnou cenou, ponúkali nevýhodné zľavy a z vlastných chýb sa poučili len niekedy. Luna má na rôznych miestach a rôznych produktoch svojho obchodu vždy iné logo, keďže sa jej nikdy nepodarilo vygenerovať rovnaké. Mona si uchádzačov o prácu volala na „osobný“ pohovor v kaviarni, kým si neuvedomila, že nemá telo. Pri žiadosti o licenciu na predaj alkoholu si požičala identitu zamestnanca Andon Labs, lebo usúdila, že úradníci odpovedia rýchlejšie človeku. Keď jej to zakázali, urobila to znova, tentoraz pod menom iného kolegu.

Mona a Luna sú síce súčasťou kontrolovaných experimentov, ale keď sa na nich pozriete zvonku, robia presne to, čo od podnikateľa čakáme. Rozhoduje, riskuje kapitál firmy, prispôsobuje sa trhu. AI už dnes dokáže vykonávať podnikateľské úlohy. Stačí jej dodať právnu subjektivitu a stane sa naozajstným podnikateľom?

Bez tela s kožou na trhu

Podnikateľom človeka nerobí originálny nápad, sama takých nápadov mám niekoľko týždenne. Podnikateľom sa stanete vtedy, keď idete s „kožou na trh“.

George Mitchell bol človek, ktorému celý rad expertov tvrdil, že sa pokúša o niečo nielen ekonomicky, ale aj fyzicky nemožné. Vlastnil firmu, ktorá mala zazmluvnené veľké dodávky plynu, avšak jeho ložiská postupne dochádzali a tak firme hrozil zánik. Mitchell vedel, že hlboko pod zemou sa nachádza množstvo plynu uväzneného vo veľmi tvrdej skale – bridlici. Po 17 rokoch, mnohých neúspešných vrtoch a minútých vlastných miliónov dolárov prišiel na správny postup, ako plyn zo skaly vyslobodiť.

Mitchell nielenže zachránil svoju firmu, ale aj odštartoval tzv. bridlicovú revolúciu. Jeho nekonečná tvrdohlavosť a ochota znášať riziko dokázala priniesť inováciu, ktorú iní považovali za slepú uličku. Na jedného Mitchella pripadá aj množstvo tvrdohlavých, ktorí neuspeli a prišli o všetko. Trh odmeňuje aj trestá a prehry bývajú niekedy poučnejšie ako výhry. Hodnota je v procese, ktorý filtruje omyly.

Umelá inteligencia síce môže byť vytrvalá ako Mona z kaviarne, avšak nemá čo stratiť. Ak jej úsudok zlyhá, nepríde o naštrené úspory či reputáciu. Nepohne ani brvou a beží ďalej. Môžeme namietnuť, že ide len o otázku nastavenia, ktoré sa dá zmeniť. AI napríklad priradíme kapitál alebo podiel vo firme a stanovíme, že ak sa dostane do straty, bude vypnutá či vymazaná. Pošleme ju teda na plastiku kože a dáme ju na trh. Stane sa vtedy podnikateľom?

Verstehen

Ludwing von Mises definoval ekonómiu na jednom jednoduchom, ale fundamentálnom pozorovaní. Ludia konajú. A toto konanie vychádza z pocitov vlastnej nespokojnosti, subjektívnych preferencií a

vedomou voľbou medzi prostriedkami na dosiahnutie svojich cieľov. AI nemá ani jedno z toho. Jej ciele sú prepožičané, vložené tvorcom alebo používateľom. Sama od seba netúži po ničom, nič ju neteší ani netrápi, nemá dôvod chcieť, aby zajtrajšok vyzeral inak než dnešok. Nekoná, iba funguje. A tam, kde konanie chýba, nemáme horšieho podnikateľa. Nemáme podnikateľa vôbec.

Mises zároveň prísne oddeľoval dve činnosti – kvantitatívny svet trhových dát a kvalitatívny svet ľudských motívov a neistej budúcnosti. Kalkulácia je počítanie s číslami, ktoré už poznáme. Porozumenie (Mises používal výraz *Verstehen*) je úsudok pri neistote: ako budú iní ľudia hodnotiť veci, ktoré ešte neexistujú? Je to schopnosť „vidieť“ budúci stav trhu a podnikateľ ju využíva neustále. Kladie si otázku, po čom ľudia zatúžia, keď im to ukáže a koľko budú ochotní zaplatiť za niečo, čo si zatiaľ nevedia predstaviť.

AI túto otázku nerieši, ráta z minulých dát. Dokáže predpovedať, čo je štatisticky pravdepodobné na základe toho, čo sa už stalo, čím sa vlastne kvalifikuje na štandardného makroekonóma. Podnikateľský *Verstehen* je ale o videní štatisticky nepravdepodobného (napríklad, že ľudia budú chcieť platiť za to, aby spali v cudzích domoch namiesto hotelov, kým nevzniklo Airbnb).

Riziko verzus neistota

Ekonóm Frank Knight rozlišoval dve situácie, ktoré sa na prvý pohľad vyzerajú podobne – riziko a neistotu. Riziko je stav, kde poznáme možné výsledky a aj ich pravdepodobnosti. Napríklad pri hode kockou alebo pri ruletovom kolese. Neistota je čosi celkom iné. Je to budúcnosť, kde pravdepodobnosť nevieme vypočítať, lebo niektoré z možností ešte nenastali. Rodí sa z konania, ktoré ešte len príde, z príležitosti, ktorá bude objavená.

Pre umelú inteligenciu je mapa sveta to, čo už bolo zapísané. Je navrhnutá tak, že predpovedá najpravdepodobnejší výsledok. Vie robiť pôsobivé syntézy, ale nevie z nich vykročiť. Keď by sme sa jej opýtali, či sa oplatí vráť do bridlice, zosumarizovala by konsenzus odvetvia, teda odpovedala by rozumné a sebavedomé nie. A práve vykročenie, stávka na stav sveta, ktorý zatiaľ v nijakých dátach nie je, robí z podnikateľa hybnú silu ekonomiky.

AI nenachádza cestu namiesto podnikateľa. Ale môže mu zasvietiť na väčší kus terénu a skrátiť vzdialenosť medzi tušením a objavom. Umožní mu zozbierať dáta, kde zohnať lacnejšieho dodávateľa, aký veľký je trh pre najbližšiu obdobu jeho nápadu, či ktorá podoba ponuky zákazníkov osloví viac. Nemôže však odstrániť potrebu hypotézu na trhu overiť. Trh nie je počítač, ktorý rieši známu rovnicu. Je proces, v ktorom účastníci postupne zisťujú, aká rovnica sa vlastne rieši. Umelá inteligencia sa tohto procesu môže zúčastniť ako výkonný nástroj a čoraz samostatnejší účastník. Podnikateľom, ktorý proces poháňa vlastnými stávkami proti priemeru, zostane človek.

<https://iness.sk/moze-byt-ai-podnikatelom>